

## РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Берендєєвої Анастасії Ігорівни на дисертаційне дослідження Корженко Ольги Михайлівни на тему «Професійно-правова підготовка поліцейських в транзитивних умовах», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»**

*Актуальність теми дисертаційного дослідження.* Актуальність обраної теми визначається тим, що професійно-правова підготовка поліцейських є однією з базових умов ефективного функціонування правоохоронної системи, а її якість безпосередньо впливає на стан забезпечення прав і свобод людини, рівень законності в діяльності поліції та суспільну довіру до правоохоронних інституцій. Водночас сучасний етап розвитку української держави характеризується динамічними змінами правового регулювання, трансформацією підходів до здійснення публічного управління, переглядом змісту правоохоронної діяльності та посиленням вимог до професійної компетентності працівників поліції. За таких умов професійно-правова підготовка перестає бути лише складовою освітнього процесу і набуває значення самостійного чинника забезпечення спроможності поліції ефективно виконувати покладені на неї функції.

Особливого значення зазначена проблематика набуває в умовах транзитивності, коли одночасно відбуваються зміни нормативно-правових засад діяльності правоохоронних органів, переосмислення ролі поліції в демократичному суспільстві та формування нових стандартів взаємодії держави й громадянина. Транзитивні процеси обумовлюють появу нових викликів для системи підготовки поліцейських, оскільки вимагають не лише засвоєння актуального законодавства, а й розвитку здатності працювати в умовах нормативної динаміки, правової складності та зростаючих суспільних очікувань щодо діяльності правоохоронних органів.

Варто також відзначити, що в сучасній юридичній науці питання професійної підготовки працівників поліції переважно розглядаються через призму організації освітнього процесу, кадрового забезпечення або проходження служби. Натомість професійно-правова підготовка як комплексне правове явище, що формується під впливом суспільних трансформацій та змін у правоохоронній сфері, залишається недостатньо дослідженою. Це обумовлює необхідність наукового осмислення її змісту, структурних елементів, принципів функціонування та напрямів удосконалення з урахуванням сучасних тенденцій розвитку поліцейської діяльності.

Крім того, підвищення ефективності професійно-правової підготовки поліцейських сьогодні розглядається як одна з передумов формування професійного, компетентного та орієнтованого на цінності верховенства права поліцейського корпусу. Саме тому дослідження теоретичних і практичних засад професійно-правової підготовки поліцейських в транзитивних умовах має не лише наукове, а й вагоме прикладне значення, оскільки його результати можуть бути використані під час удосконалення відомчої системи підготовки кадрів, розвитку поліцейської освіти та підвищення якості правоохоронної діяльності загалом.

Таким чином, тема дисертаційного дослідження Корженко О.М. є своєчасною, науково значущою та такою, що відповідає актуальним потребам розвитку юридичної науки, системи поліцейської освіти та практики діяльності Національної поліції України.

*Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.* Дисертанткою вказано, що дисертацію виконано в межах наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ у контексті теми «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0123U103538), а також плану науково-

дослідницької роботи кафедри загально-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ – «Забезпечення прав і свобод особи в умовах транзитивного суспільства: сучасний вимір» на 2023-2026 рр. державний реєстраційний номер 0123U103760.

*Мета дисертаційної роботи* полягає у комплексному аналізі теоретико-методологічних засад професійно-правової підготовки поліцейських у транзитивних умовах розвитку держави та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо її вдосконалення з урахуванням міжнародних стандартів, національних реформ та сучасних безпекових викликів.

*Завдання роботи* сформульовані правильно, що дозволяє розкрити тему та досягти мети дисертаційного дослідження.

*Об'єкт і предмет дослідження* відповідають меті роботи та сформульовані правильно.

*Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.* Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується насамперед комплексним характером проведеного дослідження, належною теоретичною базою та послідовним застосуванням сучасного методологічного інструментарію. Авторкою опрацьовано значний масив нормативно-правових актів, міжнародних документів, наукових праць, що дозволило всебічно дослідити предмет роботи та сформувати належну доказову базу для обґрунтування власних наукових висновків.

Наукова аргументація дисертантки ґрунтується на системному аналізі досліджуваної проблематики, а сформульовані висновки є результатом узагальнення значного теоретичного та нормативного матеріалу. Важливим є те, що авторка не лише аналізує існуючі наукові підходи, а й здійснює їх критичне переосмислення, що дозволило сформулювати низку власних

теоретичних положень та пропозицій щодо вдосконалення професійно-правової підготовки поліцейських у транзитивних умовах.

Про належний рівень достовірності отриманих результатів свідчить також їх узгодженість із метою та завданнями дослідження, логічний зв'язок між окремими структурними елементами роботи, а також відповідність сформульованих висновків змісту проведеного аналізу. Усі основні результати дисертації знайшли своє відображення у висновках до розділів та загальних висновках, що свідчить про цілісність авторської концепції та завершеність проведеного наукового дослідження.

*Наукова новизна отриманих результатів* полягає у формуванні цілісного теоретико-правового бачення професійно-правової підготовки поліцейських крізь призму транзитивних процесів, що відбуваються в українській державі та правоохоронній системі. Представлена робота вирізняється прагненням авторки відійти від традиційного розгляду професійної підготовки як виключно освітньої або кадрової категорії та дослідити її як складне правове й соціальне явище, розвиток якого безпосередньо залежить від трансформацій державних інститутів, правової системи та суспільних відносин.

На особливу увагу заслуговує запропонований авторкою підхід до періодизації становлення системи професійно-правової підготовки поліцейських у незалежній Україні, який дозволив простежити взаємозв'язок між етапами державотворення, реформуванням правоохоронної системи та зміною пріоритетів у підготовці поліцейських кадрів. Важливим результатом дослідження є також обґрунтування авторської методологічної моделі професійно-правової підготовки поліцейських у транзитивних умовах, побудованої на поєднанні аксіологічного, компетентнісного, діяльнісного, системного та акмеологічного підходів.

До безумовно нових результатів належить комплексний аналіз впливу транзитивних процесів на зміст і спрямованість професійно-правової підготовки поліцейських, а також авторське визначення поняття «професійно-правова підготовка поліцейських у транзитивних умовах». Заслужують на підтримку висновки дисертантки щодо необхідності переорієнтації системи підготовки кадрів на формування здатності поліцейських діяти в умовах нормативної динаміки, суспільних трансформацій та новітніх безпекових викликів.

Науковий інтерес становлять також положення щодо ролі національно-патріотичного виховання як аксіологічної основи професійно-правової підготовки поліцейських, обґрунтування доцільності застосування акмеологічного підходу в процесі професійного становлення працівників поліції, а також сформульовані автором напрями подальшого вдосконалення системи підготовки кадрів в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Загалом сформульовані в дисертації положення, висновки та пропозиції характеризуються належним рівнем наукової новизни, розширюють наукові уявлення про сутність та особливості професійно-правової підготовки поліцейських і можуть бути використані як у подальших наукових дослідженнях, так і в практиці вдосконалення системи підготовки персоналу Національної поліції України.

*Повнота оприлюднення основних положень дисертації в публікаціях та особистий внесок автора в отримання наукових результатів.* Важливим підтвердженням обґрунтованості результатів є їх апробація. Основні положення дисертації висвітлено у 7 наукових публікаціях, 4 з яких опубліковано у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 3 у тезах доповідей на міжнародних і національних науково-практичних конференціях.

*Наукове та практичне значення отриманих результатів, представлених у роботі.* Наукове значення дисертаційного дослідження

полягає у розвитку теоретичних засад професійно-правової підготовки поліцейських та розширенні наукових уявлень про особливості її функціонування в умовах суспільних і державно-правових трансформацій. Авторкою сформовано цілісний теоретичний підхід до розуміння професійно-правової підготовки поліцейських у транзитивних умовах, уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження, запропоновано авторське бачення етапів розвитку системи підготовки поліцейських кадрів у незалежній Україні та розроблено методологічну модель професійно-правової підготовки поліцейських, орієнтовану на поєднання ціннісних, компетентнісних і практикоорієнтованих засад поліцейської освіти. Отримані результати доповнюють сучасні наукові дослідження у сфері правоохоронної діяльності, поліцейської освіти, кадрової політики та адміністративно-правового забезпечення функціонування Національної поліції України.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає в тому, що сформульовані авторкою висновки та пропозиції мають прикладну спрямованість і можуть бути використані в процесі подальшого вдосконалення системи професійно-правової підготовки поліцейських в Україні. Запропоновані в роботі підходи до модернізації змісту професійної підготовки, розвитку кадрової політики, впровадження сучасних освітніх практик та адаптації міжнародних стандартів поліцейської діяльності можуть бути враховані під час удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері діяльності Національної поліції України.

Практичну цінність мають рекомендації щодо оновлення освітніх програм і навчально-методичного забезпечення підготовки поліцейських, розвитку системи безперервного професійного навчання, посилення практикоорієнтованого складника освітнього процесу та формування професійних компетентностей, необхідних для виконання службових завдань в умовах сучасних безпекових викликів. Результати дослідження можуть бути використані в діяльності закладів вищої освіти із специфічними

умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських кадрів, а також у системі первинної професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників поліції.

Окремо слід відзначити можливість використання положень дисертації у науково-дослідній роботі та освітньому процесі під час викладання дисциплін, пов'язаних із професійною підготовкою поліцейських, забезпеченням прав людини та організацією правоохоронної діяльності. Це свідчить про належний рівень практичної значущості отриманих результатів та їхню орієнтованість на вирішення актуальних завдань розвитку Національної поліції України.

*Оцінка змісту, структури дисертації, мови та стилю викладання.* Аналіз структури дисертаційного дослідження показує, що основний зміст роботи логічно пов'язаний з метою, завданнями, об'єктом та предметом дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний науковий рівень дисертації дозволяє позитивно оцінити її зміст і визнати її завершеною працею, у якій авторка досягла мети дослідження.

Дисертація оформлена відповідно до нормативних вимог і стандартів, передбачених для такого типу досліджень.

Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю. Основні положення, висновки та пропозиції, що містяться в науковій праці, характеризуються послідовністю, аргументованістю та завершеністю.

*Дискусійні положення та зауваження до дисертації.* Позитивно оцінюючи загальний рівень виконаного дослідження, його актуальність, наукову новизну та практичну значущість, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі положення дисертації, які мають дискусійний характер, потребують додаткової аргументації або можуть стати підґрунтям для подальших наукових розвідок.

1. У дисертації значна увага приділяється дослідженню кадрової політики Національної поліції України в умовах транзитивності (с. 114–127). Водночас не завжди простежується чіткий зв'язок окремих положень цього підрозділу із предметом дослідження, яким визначено професійно-правову підготовку поліцейських. Зокрема, частина питань кадрового забезпечення та управління персоналом має самостійне наукове значення та могла б бути предметом окремого дослідження, що певною мірою розширює межі дисертаційної роботи.

2. У підрозділі, присвяченому світовим моделям професійно-правової підготовки поліцейських (с. 141–170), авторкою проведено ґрунтовний аналіз зарубіжного досвіду організації поліцейської освіти в державах усталених демократій та постсоціалістичних країнах. Позитивно оцінюючи широку джерельну базу та здійснене порівняльно-правове дослідження, слід зазначити, що окремі положення цього розділу мають переважно описовий характер і зосереджені на характеристиці особливостей функціонування відповідних моделей підготовки поліцейських. Водночас більш детального висвітлення потребували питання критеріїв відбору окремих елементів зарубіжного досвіду для їх подальшого впровадження в Україні, а також механізми їх адаптації з урахуванням особливостей національної системи правоохоронної діяльності, відомчої освіти та сучасних безпекових викликів. Додаткове обґрунтування практичних можливостей імплементації окремих зарубіжних підходів дозволило б посилити прикладну спрямованість проведеного дослідження та підвищити цінність сформульованих авторкою рекомендацій.

3. Заслуговує на увагу пропозиція авторки щодо інтеграції до змісту професійно-правової підготовки поліцейських інструментів транзитивної юстиції, медіації та відновного правосуддя [с. 175–179]. Водночас зазначений напрям потребував би більшої конкретизації з погляду його місця у структурі підготовки поліцейських: чи йдеться про окремі навчальні модулі, спеціальні

курси підвищення кваліфікації, елементи службової підготовки або міждисциплінарні компоненти освітніх програм. Така деталізація посилила б прикладне значення відповідної пропозиції. Водночас наведені зауваження не мають принципового характеру, стосуються переважно окремих дискусійних аспектів досліджуваної проблематики, ступеня деталізації окремих положень або можливих напрямів подальшого розвитку авторської концепції.

Висловлені міркування не спростовують наукової новизни одержаних результатів, не впливають на загальну обґрунтованість сформульованих висновків і рекомендацій та не знижують наукової цінності проведеного дослідження.

У цілому дисертаційна робота Корженко Ольги Михайлівни справляє позитивне враження як самостійне, завершене та змістовне наукове дослідження. Авторка продемонструвала здатність до самостійного наукового пошуку, критичного аналізу наукових джерел, нормативно-правового матеріалу та правозастосовної практики, а також уміння формулювати обґрунтовані наукові висновки й пропозиції.

*Загальний висновок.* Дисертація Корженко Ольги Михайлівни на тему «Професійно-правова підготовка поліцейських в транзитивних умовах», є самостійним, завершеним дослідженням, яке розв'язує важливу наукову проблему у сфері адміністративного права України, відповідає спеціальності 081 «Право», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (зі змінами), вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,

затвердженому Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами і доповненнями), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її авторка – Корженко Ольга Михайлівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

**Доцент кафедри  
адміністративно-правових дисциплін  
інституту права та безпеки  
Одеського державного  
університету внутрішніх справ  
кандидат юридичних наук, доцент**

**Анастасія БЕРЕНДЄЄВА**